

[*Hans Franks Tagebuch (Dziennik Hansa Franka)*¹], sygn. IPN GK 95/1-43

IPN GK 95/1:

Tagebuch des Herrn Generalgouverneurs für die besetzten Polnischen Gebiete vom 25. Oktober 1939 bis 15. [20.] Dezember 1939 (Dziennik Generalnego Gubernatora² dla Okupowanych Polskich Terenów od 25 października 1939 r. do 15 [20] grudnia 1939 r.);

k. 53(52), sc. 0057 – k. 58 (57), sc. 0062

Abstrakt z zapisu w *Dzienniku Hansa Franka* pod datą 10.11.1939 r.

Hans Frank rozpoczął w tym dniu czynności służbowe o godz. 9.30. Zaraz po spotkaniu z czterema przedstawicielami niemieckiej mniejszości narodowej w Krakowie (Volksdeuschami), spotkał się z dr. Ottonem Gustawem von Wächterem, szefem dystryktu krakowskiego i Friedrichem Wilhelmem Krügerem, wyższym Dowódcą SS i Policji w Generalnym Gubernatorstwie. Tematem ich obrad było wydanie odpowiednich dekretów i przedsięwzięcie środków zapobiegawczych w związku z planowanymi przez Polaków obchodami święta **11 Listopada**.

W tym dniu Hans Frank odbył jeszcze spotkania dotyczące różnych zagadnień z innymi przedstawicielami administracji, wojska i policji Generalnego Gubernatorstwa.

k. 53 (52)

Kraków, piątek, 10 listopada 1939 r.

Godz. 9.30

Pan Generalny Gubernator³ przyjął czterech przywódców Volksdeutscheów⁴, którzy utworzyli szpaler powitalny podczas jego wprowadzania się na zamek⁵. [...]

Pan Gubernator Generalny przyjął szefa dystryktu dr. Wächtera⁶, który zameldował o rozklejaniu w niektórych miejscach podburzających plakatów z okazji rocznicy 11 Listopada (polskiego Święta Niepodległości).

Pan Generalny Gubernator zarządził, że z każdego domu, na którym wisi plakat, ma zostać rozstrzelany jeden mieszkaniec (mężczyzna).

To zarządzenie wykona Szef Policji⁷.

Następnie Pan Generalny Gubernator zarządził, że uroczyste msze z okazji 11 Listopada są oczywiście zabronione. Szef dystryktu dr. Wächter poinformował, że w Krakowie zostało zapobiegawczo aresztowanych 120 zakładników i że SS- Gruppenführer Zech⁸ zameldował, iż na 11 listopada w Krakowie jest planowana demonstracja młodych dziewcząt.

SS-Obergruppenführer

k. 54 (53)

Kraków, piątek, 10 listopada [19]39 r.

(cd.)

SS-Obergruppenführer Krüger⁹ oświadczył, że we wszystkich miastach, a w szczególności w Krakowie na 11 listopada zostały przedsięwzięte szczególne środki zapobiegawcze.

SS-Obergruppenführer Krüger poinformował o wiadomości otrzymanej od generała Daluege¹⁰, że obiecane dla Generalnego Gubernatorstwa kompanie NSKK¹¹ mają przybyć na zachód.

[...]

¹ **Dziennik Hansa Franka** (*Hans Franks Tagebuch*), inne nazwy: *Das Diensttagebuch des deutschen Generalgouverneurs in Polen 1939–1945* (*Dziennik służbowy niemieckiego Generalnego Gubernatora w Polsce 1939–1945*); *Tagebuch des Herrn Generalgouverneurs für die besetzten Polnischen Gebiete* (*Dziennik Generalnego Gubernatora dla Okupowanych Polskich Terenów*); *Diensttagebuch von Hans Frank - Generalgouverneur in Polen* (*Dziennik służbowy Hansa Franka – Generalnego Gubernatora w Polsce*), *Diensttagebuch* (*Dziennik służbowy*) – zwyczajowa nazwa służbowego dziennika Hansa Franka, gubernatora Generalnego Gubernatorstwa prowadzonego w latach 1939–1945, w którym umieszczone zostały szczegółowe zapiski z jego pracy w okupowanej Polsce. Z polecenia Franka sekretarze i urzędnicy zapisywali wszystkie jego wystąpienia publiczne, poufne narady aktywu partii nazistowskiej, narady na konferencjach z przedstawicielami Rzeszy i policji oraz dyskusje odbywające się wewnątrz rządu Generalnego Gubernatorstwa. Do sprawozdań tych dołączano wiele urzędowych dokumentów, protokoły posiedzeń, rozporządzenia, dekrety, ustawy okupacyjne, wycinki prasowe, teksty mów, relacje Franka z rozmów przeprowadzonych z Adolfem Hitlerem oraz innymi najwyższymi dygnitarzami III Rzeszy, a także jego osobiste notatki, przemyślenia i zapisy pamiętnikarskie. Obecnie właściwy tekst *Dziennika* wraz ze skróconymi sporządzonymi podczas wojny oraz skróconymi i rotulowanymi opracowanymi po wojnie w GKBZHWP stanowi 44 jednostki archiwalne.

² **Generalny Gubernator** - był najwyższym organem władzy w Generalnym Gubernatorstwie (GG) w latach 1939-1945, nie posiadał jednak jej pełni na podległym sobie terenie. Władzą prawodawczą, sprawowaną za pomocą wydawanych rozporządzeń (będących głównym źródłem prawa w GG), dzielił z Radą Ministrów do spraw Obrony Rzeszy oraz pełnomocnikiem do spraw Planu Czteroletniego. Organy te miały równorzędne uprawnienia do wydawania rozporządzeń co Generalny Gubernator. Władzę wykonawczą dzielił głównie z wyższym dowódcą SS i Policji (Höhere SS- und Polizeiführer), który choć formalnie podlegał Generalnemu Gubernatorowi, to praktycznie mianowany był przez Heinricha Himmlera i wypełniał bezpośrednio jego polecenia. Z tego powodu wyższy dowódca SS i Policji otrzymał decyzją Generalnego Gubernatora prawo wydawania aktów prawnych na terenie całego GG.

³ **Hans Michael Frank** (ur. 23.05.1900 r. w Karlsruhe, zm. 16.10.1946 r. w Norymberdze) – w okresie 1939-1945 Generalny Gubernator okupowanych ziem polskich (Generalne Gubernatorstwo), członek i działacz NSDAP, z wykształcenia prawnik, jeden z przywódców III Rzeszy i główny twórca faszystowskiego systemu prawnego, współtwórca i realizator polityki eksterminacji Polaków i Żydów, niszczenia kultury, grabieży i dewastacji gospodarki Polski, sądzony i skazany na karę śmierci przez Międzynarodowy Trybunał Wojskowy w Norymberdze w 1946 r.

⁴ **Volksdeutsche** (pol. *etniczni Niemcy* lub *folksdojczy*) – określenie stosowane w III Rzeszy od 1938 r. wobec osób pochodzenia niemieckiego, zamieszkujących poza granicami Niemiec według stanu granic na koniec 1937 r., którzy nie posiadali niemieckiego ani austriackiego obywatelstwa (*Reichsdeutscher*).

⁵ **Wawel** - Hans Frank wybrał na swoją rezydencję Zamek Królewski na Wawelu w Krakowie, gdzie zamieszkał w dniu 7 listopada 1939 r. Od roku 1940 r. jego letnia rezydencja mieściła się w Pałacu Potockich w Krzeszowicach.

⁶ **Otto Gustaw von Wächter**, pseud. Otto Reinhardt (ur. 08.07.1901 r. w Wiedniu, zm. 14.08. 1949 r. w Rzymie) - funkcjonariusz hitlerowski, członek i działacz NSDAP, SS-Gruppenführer, z wykształcenia prawnik, gubernator dystryktów krakowskiego (26.09.1939 - 22.01.1942 i galicyjskiego (01.02.1942 - lipiec 1944) w Generalnym Gubernatorstwie, odpowiedzialny za eksterminację ludności żydowskiej na terenie podległych sobie dystryktów, a także za kradzieże i wywóz z Generalnego Gubernatorstwa bezcennych polskich dóbr kultury.

⁷ **Szef Policji** - od jesieni 1939 r. do lata 1943 r. stanowisko Wyższego Dowódcy SS i Policji na teren Generalnego Gubernatorstwa piastował SS-Obergruppenführer Friedrich Wilhelm Krüger, a następnie do stycznia 1945 r. SS-Obergruppenführer Wilhelm Koope. Dowódca SS i Policji działał na zasadzie nadzwyczajnych osobistych pełnomocnictw Reichsführera SS i szefa niemieckiej policji Heinricha Himmlera i był jego pełnomocnikiem terytorialnym bez podporządkowanych sobie osobiście formalnie sił policyjnych. Policja niemiecka w Generalnym Gubernatorstwie była zorganizowana w dwóch pionach: Ordnungspolizei (Orpo) i Sicherheitspolizei (Sipo). Wyższy Dowódca Policji i SS dysponował osobistym kilkunastoosobowym sztabem, rozporządzał stacjonującymi w GG oddziałami Allgemeine SS (ogólnej SS), jednocześnie był koordynującym zwierzchnikiem dowódców policji bezpieczeństwa (Sipo i SD) i policji porządkowej (Orpo).

⁸ **Karl Zech** (ur. 06.02.1892 r. w Swinemünde (obecnie Swinoujście), zm. 01.04.1944 r. w Altenburgu) funkcjonariusz hitlerowski, członek i działacz NSDAP, poseł do Reichstagu z ramienia NSDAP, SS-

Gruppenführer, od 27. 09. 1939 r. Komendant Policji (Polizeipräsident), a od 24.11.1939 r. SS- und Polizeiführer (SSPF) w Krakowie, 01.10.1940 r. wycofany ze służby w SS ze względu na utratę słuchu, objął stanowisko dyrektora handlowego i zastępcy zarządcy zakładów zbrojeniowych (podległych HASAG) w Altenburgu, 28.02.1944 r. wykluczony z NSDAP, a 14.03.1944 r. z SS z powodu malwersacji środkami żywnościowymi, 01.04.1944 r. skazany przez Sąd Specjalny (Sondergericht) w Weimarze na 4 lata ciężkiego więzienia i utratę praw obywatelskich, po ogłoszeniu wyroku popełnił samobójstwo.

⁹ **Friedrich Wilhelm Krüger** (ur. 08.05.1894 r. w Strassburgu, zm. 10.05.1945 r. w Gundertshausen w Austrii) – wyższy Dowódca Policji i SS w Generalnym Gubernatorstwie (1939-1943), sekretarz stanu do spraw bezpieczeństwa w rządzie GG i SS-Obergruppenführer, pełnomocnik Heinricha Himmlera do spraw umacniania niemieckości w Generalnym Gubernatorstwie.

¹⁰ **Kurt Daluge** (ur. 15.09.1897 r. w Kreuzburgu, obecnie Kluczbork na Górnym Śląsku, zm. 24.10.1946 r. w Pradze) - funkcjonariusz hitlerowski, od 1922 r. członek NSDAP, w latach 1936-1942 szef Głównego Urzędu Policji Porządkowej (Orpo), w 1942 r. otrzymał nowo wprowadzony stopień SS-Oberstgruppenführera i został wysłany do Czech, gdzie nadzorował śledztwo w sprawie zamachu na Reinharda Heydricha, a następnie objął stanowisko zastępcy Protektora Czech i Moraw (Protektorat Böhmen und Mähren), które zajmował do 20.08.1943 r. Po wojnie ujęty przez Brytyjczyków i wydany władzom Czechosłowacji. Sądzony i skazany na karę śmierci za zbrodnie wojenne (w tym m.in. za pacyfikację miejscowości Lidice) - wyrok wykonano 23.10.1946 r.

¹¹ **Narodowosocjalistyczny Korpus Motorowy** (Nationalsozialistisches Kraftfahrkorps, NSKK) - organizacja paramilitarna podlegająca NSDAP, która działała w latach 1931–1945. Od 1934 do 1942 jej dowódcą był Adolf Hühnlein. Zajmowała się przede wszystkim szkoleniem poborowych kierowanych do jednostek pancernych i zmotoryzowanych (głównie obsługi i utrzymywania wysokiej jakości motocykli i samochodów). Organizowane przez NSKK kompanie samochodowe zapewniały między innymi transport jednostkom Policji Porządkowej (Ordnungspolizei).

Źródło: AIPN, GK 95/1 k. 53(52), sc. 0057 – k. 54 (53), sc. 0058

tłum. Zofia Furmanek, Archiwum IPN